

De minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 GH Den Haag

Datum
26 mei 2011

Kenmerk

Uw kenmerk

Onderwerp

Concept-wetsvoorstel wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van minimumstraffen in geval van recidive bij misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld

Ministerie van Justitie
DBOB/DIV/OAB/AL-OD

Doss. _____

Datum - 7 JUNI 2011

Nummer _____

Ambt. _____

Door Reg. DSC kopie gezonden

aan _____

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 23 maart 2011 met kenmerk _____ heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) verzocht advies uit te brengen over het daarbij gevoegde concept-wetsvoorstel wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van minimumstraffen in geval van recidive bij misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld.

Dit advies is voorbereid door een werkgroep bestaande uit leden van de NVvR. Een pre-advies is besproken in en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie; het definitieve advies is besproken in de Ledenraad en vastgesteld door het bestuur van de NVvR. Het advies treft u hierbij als bijlage aan.

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,

R.F.B. van Zutphen
voorzitter

NEDERLANDSE
VERENIGING
VOOR RECHTSPRAAK

**Wetgevingsadvies
Minimumstraffen
voor recidive bij
zware misdrijven**

Datum
26 mei 2011

Contactpersoon

Uw kenmerk

Wetgevingsadvies

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van minimumstraffen in geval van recidive bij misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld

1. Inleiding

Bij brief van 23 maart 2011, kenmerk _____, heeft de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel¹ minimumstraffen voor recidive bij zware misdrijven.

Dit advies is voorbereid door een werkgroep bestaande uit leden van de NVvR. Een pre-advies is besproken in en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie; het definitieve advies is besproken in de Ledenraad en vastgesteld door het bestuur van de NVvR.

2. Korte inhoud van het wetsvoorstel

Met het wetsvoorstel wordt een nadere normering door de wetgever beoogd van de strafoplegging in zware gevallen van recidive. Daarbij moet de beveiliging van de samenleving en van individuen voorop staan. Het wetsvoorstel geeft uitvoering aan het in het regeerakkoord aangekondigde voornemen om in het volwassenen-strafrecht minimumstraffen in te voeren voor de gevallen waarin een persoon binnen tien jaar opnieuw wordt veroordeeld voor een misdrijf waarop een wettelijke maximumstraf van twaalf jaar of meer is gesteld. Bij recidive dient als minimumstraf ten minste de helft te worden opgelegd van de gevangenisstraf die naar de wettelijke omschrijving op het desbetreffende delict als maximumstraf is gesteld. De strafrechter kan alleen in individuele, zeer specifieke omstandigheden van het geval gemotiveerd afwijken van de minimumstraf. Beoogd wordt de indicatie van het minimum op het niveau van de wet buiten twijfel te stellen indien het recidivedelict een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer ten gevolge heeft gehad.

3. Commentaar

De voorgestelde wetswijzigingen en de toelichting daarop geven de NVvR aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

3.1 Algemene opmerkingen

De NVvR heeft met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij staat er bijzonder

¹ Daar waar verder in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting wordt bedoeld concept-wetsvoorstel en concept-memorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er voor gekozen om niet telkens het woord "concept" toe te voegen.

kritisch tegenover, omdat het een verregaande systeembreuk² betekent ten opzichte van het huidige stelsel van straftoemeting. De veronderstelde onderliggende problemen dienen aanzienlijk te worden gerelativeerd en het is allerminst zeker, dat de gekozen oplossing het door de wetgever gewenste effect zal sorteren.

3.1.1 Het huidige stelsel van straftoemeting

Dient de afwezigheid van bijzondere strafminima en de daaruit voortvloeiende grote rechterlijke straftoemtingsvrijheid als fundamenteel kenmerk van de Nederlandse strafrechtspleging te worden beschermd?

Die vraag beantwoordde de Nederlandse Juristen-Vereniging (NJV) tijdens haar vergadering op 14 juni 2002 met "overgrote meerderheid bevestigend." Naar de nomenclatuur van de NJV betekent dit, dat slechts een enkeling tegen was.³

In het voorgaande wordt het wezenskenmerk van het huidige stelsel van straftoemeting kernachtig weergegeven en wordt tevens duidelijk, dat dit onder de vakgenoten -niet alleen rechters en officieren van justitie- op vrijwel unanieme steun kan rekenen.

De straftoemtingsvrijheid van de rechter vormt een wezenlijk element van ons strafrechtelijk stelsel. Het is de rechter die, gelet op de aard en de ernst van het strafbare feit, de omstandigheden waaronder dat feit is begaan en de persoon van de dader, moet bepalen welke straf in het concrete geval passend en geboden is. [...] Met dit wetsvoorstel wordt niet beoogd afbreuk te doen aan het uitgangspunt dat het primaat van de individuele sanctietoemeting bij de rechter ligt (memorie van toelichting, p. 5 resp. p. 7).

Uit het navolgende zal blijken, dat het in de laatste volzin verwoorde oogmerk van de wetgever zich niet verdraagt met de uitwerking, die daaraan in het wetsvoorstel wordt gegeven.

3.1.2 Een niet bestaand probleem

Dit wetsvoorstel betekent een volgende stap in een lijn waarin de wetgever zijn eigen verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige sanctietoepassing waar wil maken. De voorgestelde nadere normering kan daarmee ook bijdragen aan het voorkomen van onaanvaardbaar grote verschillen in de straftoemeting, juist in die situaties waarbij sprake is van recidive (memorie van toelichting, p. 7).

Uit de gekozen oplossingsrichting kan worden afgeleid, dat de Minister zich bij de gememoreerde verschillen in straftoemeting vooral zorgen maakt over te lage straffen.

Ook afgezien van verschillen in straftoemeting wordt kennelijk meer in het algemeen gestreefd naar hogere straffen: *Daarbij is het kabinet van oordeel dat er bij recidive van zware misdrijven duidelijke ruimte is voor zwaardere straffen* (memorie van toelichting, p. 16).

Uit de in de memorie van toelichting (p. 25, p. 26) vermelde uitspraken blijkt reeds, dat bij de zwaarste categorieën delicten ook nu al zodanig zware straffen worden opgelegd, ook zonder dat

² Naar het oordeel van de NVvR gaat de vergelijking met de ISD-maatregel en het puntenstelsel rijbewijzen (memorie van toelichting p. 15) mank. De ISD-maatregel is geen minimumstraf; het afnemen van een door de overheid verleende bevoegdheid is van een geheel andere orde dan (langdurige) vrijheidsbeneming. Tegen het beperken van de mogelijkheden om een taakstraf op te leggen heeft de NVvR zich een- en andermaal verzet. Zie het advies aan de minister van Justitie d.d. 13 februari 2009, de brief aan de Vaste Kamercommissie voor Justitie van de Tweede Kamer d.d. 25 november 2009 en de gezamenlijke brief d.d. 2 februari 2011 van de Raad voor de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de NVvR aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.

³ Of zich van stemming onthield.

sprake hoeft te zijn van recidive als bedoeld in het wetsvoorstel, dat de voorgestelde wetswijziging overbodig is. De gegeven voorbeelden kunnen zonder moeite worden aangevuld met andere uitspraken⁴, terwijl in de memorie van toelichting in deze categorieën geen voorbeelden worden gegeven van "tekortschietende" uitspraken.

Bij geen van de op p. 23 genoemde uitspraken uit de "lichtste categorie"⁵ blijkt van in het kader van dit wetsvoorstel relevante recidive, zodat ook hier niet wordt aangetoond dat sprake is van een "straftekort".

De NVvR gaat er van uit dat het ook bij de minister genoegzaam bekend is, dat de Nederlandse strafrechters al geruime tijd aanwijsbaar strenger zijn gaan straffen, wat zich bijvoorbeeld heeft vertaald in een aanzienlijke toename van het aantal levenslang gestraften. Ook worden niet zelden gevangenisstraffen opgelegd van langer dan twintig jaar.

Minst genomen zou eerst deugdelijk onderzocht moeten worden of er inderdaad wel sprake is van een -impliciet- vóórondersteld "straftekort". De NVvR houdt het er vooralsnog op, dat thans geen reëel beeld van de straftoemettingspraktijk wordt geschetst, hetgeen op zich al onvoldoende basis biedt voor een rigoureuze systeemwijziging.

3.1.3 De gekozen oplossing

De NVvR is het graag met de Minister eens, dat gestreefd moet worden naar een rechtvaardige sanctietoepassing.⁶ Dat brengt, waar wij spreken over (zware) recidive, een nadruk op maatwerk met zich en juist niet een streven naar standaardisering. Alle aspecten van het geval zullen zorgvuldig moeten worden gewogen en verdisconteerd in de oplegging van de straf en/of maatregel. De NVvR hecht eraan duidelijk uit te spreken, dat zij hierbij niet alleen het oog heeft op de persoon van de verdachte, maar ook op de belangen van het slachtoffer van een ernstig delict en op het belang van de maatschappij als geheel bij een adequate rechtshandhaving. Naar de mening van de NVvR is het een illusie te menen, dat een rechtvaardige bestraffing voor alle gevallen kan worden "voorgeprogrammeerd" in de wet. Daarvoor is de werkelijkheid te verscheiden.

Ervaringen in het buitenland hebben laten zien dat het streven naar rechtvaardigheid zo sterk kan zijn, dat een als te stringent ervaren insnoering door de wetgever tot allerlei ontwijkend gedrag kan leiden, niet alleen bij de rechter maar ook bij de vervolgende instanties. Naar het oordeel van de NVvR is een dergelijk escapisme niet aanbevelingswaardig omdat de strafrechtspleging minder transparant wordt en het schade toebrengt aan zowel de wetgever als de rechterlijke macht, die toch beide borg hebben te staan voor een rechtvaardige samenleving. Uiteindelijk zal het de geloofwaardigheid van de gehele overheid aantasten als de ene staatsmacht aan de andere te weinig ruimte laat om haar kerntaak naar behoren uit te oefenen.

Ter zake van de vergelijking van de Nederlandse strafmaat met de strafmaat zoals gehanteerd door rechters in het buitenland, wil de NVvR bij de minister onder de aandacht brengen dat de in

⁴ Gerechtshof Amsterdam 20 april 2010, LJN BM1711 (15 jaar wegens gekwalificeerde doodslag; géén eerdere veroordelingen); Gerechtshof Arnhem 3 februari 2010, LJN BL1886 (20 jaar plus TBS met verpleging wegens moord; recidive: levensdelict in 1999; beroep in cassatie loopt nog); Gerechtshof Den Bosch 22 maart 2010, LJN BL8618, (24 jaar wegens gekwalificeerde doodslag; recidive: in 1998 veroordeling wegens doodslag); Gerechtshof Den Bosch 30 september 2009, LJN BJ9428 (14 jaar wegens moord; "first offender"); Gerechtshof Den Haag 23 maart 2011, LJN BP8649 (16 jaar wegens gekwalificeerde doodslag; géén eerdere veroordelingen).

⁵ In de zin van dit wetsvoorstel.

⁶ Zie het in par. 3.1.2 opgenomen citaat uit de memorie van toelichting.

Nederland geldende VI-regeling (voorwaardelijke invrijheidstelling na het ondergaan van 2/3 deel van de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf; zoals de naam al aangeeft geschiedt de invrijheidstelling niet dan onder -in voorkomend geval behoorlijk strenge en ingrijpende- voorwaarden) strenger is in vergelijking met een aantal andere landen, zoals België, waardoor de reële duur van de detentie in Nederland hoger ligt dan in deze landen.

Van een geheel andere orde, maar niet minder belangrijk, is het volgende.

Het kabinet meent dat de hierboven weergegeven aanpassingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een slagvaardig en transparant strafrecht. Het voorstel beoogt een consistente straftoemeting in de meest ernstige gevallen van recidive die sterk de gevoelens van onveiligheid aanwakkeren, zowel bij het individu als in de samenleving als geheel. Het kabinet ziet het als zijn doel om juist de generaal-preventieve werking van bestraffing te versterken ter vergroting van de veiligheid in de samenleving (memorie van toelichting, p. 12).

Was het maar zo simpel. Dat van strenger straffen een generaal-preventieve werking uit zou gaan, laat staan dat de veiligheid in de samenleving vergroot zou worden, is een onbewezen pretentie.⁷ Een systeem van minimumstraffen zorgt wel voor vollere gevangenschappen en in die zin voor speciale preventie⁸, maar niet voor minder strafbare feiten en (dus) niet voor een veiliger samenleving⁹. De ervaringen in de Verenigde Staten mogen genoegzaam bekend worden verondersteld. Daarbij wil de NVvR wijzen op de recidivecijfers zoals door de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie opgenomen in zijn brief van 21 maart 2011¹⁰. Uit de cijfers blijkt dat de recidive na een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf voor de duur van zes maanden of minder, of een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van meer dan zes maanden respectievelijk 56,4% en 46,5% is. Deze percentages zijn duidelijk hoger dan de recidivepercentages van de andere strafmodaliteiten.

Zeker in deze tijd, waarin, ook door het kabinet, een toenemend en gericht gebruik van justitiële voorwaarden wordt gestimuleerd kan het voorstel van minimumstraffen met die aanpak conflicteren. Reclasseringsorganisaties zijn steeds beter in staat zijn om tot een goede risicotaxatie te komen en op die basis te adviseren omtrent de meest doeltreffende aanpak. Daartoe kan een combinatie van een taakstraf en een voorwaardelijke straf met gerichte voorwaarden horen, ook in de door het voorstel bestreken gevallen. Terwille van de speciale preventie is het niet wenselijk dat hiervan wordt afgeweken door toch een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van niet geringe duur op te leggen.

Een voor de hand liggende verklaring zou kunnen¹¹ zijn dat ernstige delicten niet vaak (of: vaak niet) berekenend worden gepleegd. Heel wat daders plegen hun misdrijf onder invloed van alcohol, drugs en/of een meer of minder ernstige psychische stoornis. Vooral bij de laatste categorie kan een verplichte langdurige gevangenisstraf, voorafgaande aan de noodzakelijke behandeling, zelfs contra-productief uitpakken.¹²

In het nieuwe Wetboek van Strafrecht BES zijn de tot dan toe in het Wetboek van Strafrecht voor de Nederlandse Antillen bestaande minimumstraffen weer verwijderd. De reden voor het schrappen was dat minimumstraffen niet de gewenste effecten hebben gehad, met name niet ten aanzien van vermindering van de criminaliteit.¹³

⁷ Zie o.v.a. "Afschrikking en generale preventie", Justitiële Verkenningen 2008|2.

⁸ Voor zolang het duurt.

⁹ Daar komt nog bij dat, ook als de criminaliteitscijfers dalen, het gevoel van onveiligheid in de samenleving niet af blijkt te nemen.

¹⁰ Brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 21 maart 2011 (2010-2011, 32 169, nr. 20)

¹¹ De NVvR wil geen diepgaande criminologische expertise voorwenden.

¹² De NVvR komt hier onder 3.2.2 nader op terug.

¹³ A.H. Klip, "Slappe rechters", Delikt en Delinkwent 2010, p. 1255-1256.

De NVvR concludeert dat minst genomen twijfelachtig is of de gekozen oplossing de juiste is, terwijl juist averechtse resultaten niet kunnen worden uitgesloten.

3.2 Maatwerk

3.2.1 De regeling m.b.t. het oude feit is te rigide

Hiervóór stipuleerde de NVvR dat de straftoemeting, zeker bij zware delicten, zoveel mogelijk maatwerk dient te zijn. Wettelijke categorieën kunnen niet anders dan grofmazig zijn en hebben een hoofdzakelijk kwantitatieve opzet. Om al te onbillijke resultaten te voorkomen moeten kwalitatieve criteria worden ingebouwd, die het rigide automatisme doorbreken.

In het wetsvoorstel is hierin voorzien door het vereiste, dat het nieuwe misdrijf *een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer ten gevolge heeft gehad*.

De NVvR acht dit een juiste inperking. Naar verwachting zal over dit criterium, gelet op het belang ervan, in de rechtspraak uitvoerig worden gestreden, hetgeen naar verwachting tot een aanzienlijke hoeveelheid jurisprudentie zal leiden.¹⁴ Overigens wil de NVvR hierbij opmerken dat in het concept-wetsvoorstel een aantal begrippen worden geïntroduceerd, zonder dat door de minister uitleg wordt gegeven over de inhoud van deze begrippen. Dit draagt niet bij aan de helderheid van het concept-wetsvoorstel.

De NVvR is van oordeel dat dit of een vergelijkbaar criterium óók moet worden verbonden aan het oude feit. De NVvR vindt het tevens onjuist dat niet is bepaald dat het om gelijksoortige feiten dient te gaan. Iedere veroordeling tot enige¹⁵ gevangenisstraf voor ieder "12-jaarsfeit" is voldoende om de beoordelingsvrijheid van de rechter drastisch te beperken.

Dat brengt bijvoorbeeld met zich, dat iemand die op zijn 21e tot gevangenisstraf wordt veroordeeld wegens (evt. poging tot) uitvoer van (mogelijk niet eens héél veel)¹⁶ harddrugs tot en met zijn 30e onder het nieuwe regiem valt, ten aanzien van alle in het wetsvoorstel begrepen feiten. Dat geldt ook voor degene, die brand sticht met "alleen maar"¹⁷ gemeen gevaar voor goederen.

Duidelijk is dat, als zaken zo uiteen kunnen lopen, maatwerk nodig is, geen rigide verplichtend kader.

Ook binnen één delictomschrijving komen grote variaties in feitelijk gebeuren voor, die in de justitiële documentatie over één kam worden geschoren. Zo pleegt de kleptomane huisvrouw, die zich op straat losrukt van de beveiligingsbeambte een 12-jaarsfeit, net als de bankrover die met een aantal gemaskerde kompanen letterlijk met wapengekletter een goed voorbereide overval op een goed beveiligde bank pleegt. Beide gevallen vallen binnen het bereik van art. 312 Sr, maar het verschil in ernst moge duidelijk zijn. Artikel 312 Sr. kenmerkt zich immers door het omvatten van een heel scala aan gedragingen die uiteenlopen van betrekkelijk ernstig tot zeer ernstig, hetgeen logischerwijs gevolgen heeft voor de zwaarte van de bestraffing.

De eis, dat voor het oude feit gevangenisstraf moet zijn opgelegd, werpt een onvoldoende drempel op, zeker als de voornemens tot het terugdringen van de "kale taakstraf" ingang zullen

¹⁴ De rechter zal die taak -uiteraard- niet uit de weg gaan. Het zal wel tot verzwaaring van de werklust leiden.

¹⁵ Uit de wettekst en de memorie van toelichting wordt niet duidelijk of de regeling beperkt is tot veroordeling tot onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

¹⁶ Ingevolge art. 43f telt een in een andere EU-lidstaat uitgesproken veroordeling op dezelfde voet mee. Het strafklimaat kan echter radicaal verschillen, juist ook bij Opiumwetdelicten.

¹⁷ Aan dit criterium wordt gemakkelijk voldaan: bij het in brand steken van een vuilnisbak is gevaar voor twee er naast staande al voldoende. Ook bij de in de eerste drie titels van Boek II Sr opgenomen misdrijven zal aan het gevaarscriterium al snel zijn voldaan.

vinden.¹⁸ Degene die, op de wijze als in de vorige voetnoot beschreven, twee keer binnen vijf jaar een vuilnisbak in brand steekt, ontkomt dan immers -naast een taakstraf- niet aan een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, hoe kort ook.¹⁹ Waarna hij tien jaar "op scherp" staat voor ieder in het wetsvoorstel bedoeld feit, dat van een geheel andere orde zal zijn en mogelijk ook van een geheel andere soort.

Kortom, de variatie binnen de categorie 12-jaarsfeiten is te groot om de merites van de oude zaak buiten beschouwing te laten en te volstaan met een formeel criterium.

3.2.2 De algemene afwijkingmogelijkheid is niet ruim genoeg

Slechts indien wegens *uitzonderlijke omstandigheden die zich ten tijde of na het begaan van het misdrijf hebben voorgedaan, dan wel die de persoon van de dader betreffen, bestraffing zou leiden tot een onbillijkheid van zwaarwegende aard*, mag de rechter een lagere gevangenisstraf dan de minimumstraf opleggen. In de memorie van toelichting wordt uiteengezet, dat deze uitzondering uiterst restrictief dient te worden uitgelegd.

De regeling geldt bijvoorbeeld onverkort voor personen die duidelijk zwakbegaafd zijn, maar desniettemin (gedeeltelijk) toerekeningsvatbaar.²⁰ Als zo'n zwakbegaafd persoon tot tweemaal toe een vuilnisbak heeft aangestoken en jaren later nog een keer een dergelijk delict pleegt waarbij gevaar voor personen bestaat, krijgt hij automatisch zeven-en-een-half jaar gevangenisstraf.

Vooraf echter bij combinatie van een minimumstraf met terbeschikkingstelling (art. 37a, tweede lid Sr wordt buiten toepassing verklaard) zullen gemakkelijk per saldo onbillijke en -in samenhang gezien met de recente afschaffing van de zgn. "Fokkensregeling"²¹- contra-productieve resultaten worden bereikt. De broodnodige behandeling wordt vele jaren uitgesteld, waardoor de psychische gesteldheid van de veroordeelde (verder) kan verslechteren en de behandelingsperspectieven navenant afnemen.

Het behoeft voorts geen nadere toelichting dat de toch al geringe animo om mee te werken aan gedragskundige observatie verder zal verslechteren als de te onderzoeken verdachte niet alleen de kans op terbeschikkingstelling loopt, maar die ook nog gecombineerd weet met een verplichte lange gevangenisstraf.

Deze bezwaren gelden mutatis mutandis eveneens ten aanzien van het buiten toepassing verklaren van artikel 38, tweede lid²² Sr, waardoor vaak (te) lang gewacht zal moeten worden vóórdat aan de uitvoering van een TBS met voorwaarden kan worden begonnen.

De onverenigbaarheid van het voorgestane stelsel van minimumstraffen met het opleggen van de ISD-maatregel (buiten toepassing verklaren van artikel 38m, eerste lid Sr) komt de NVvR daarentegen juist voor. De ISD is niet in het leven geroepen voor de categorie delicten waar het hier om gaat.

Anderzijds is de NVvR niet zeer onder de indruk van de voorbeelden die op p. 30 van de memorie van toelichting gegeven worden: handelend optreden van een brandstichter met wroeging en het

¹⁸ Kamerstukken I, 2010/11, 32169, nr. A.

¹⁹ Bijvoorbeeld ter grootte van de inverzekeringstelling; een in de praktijk veel voorkomende modaliteit.

²⁰ De forensische gedragskundige rapportage is in het algemeen zeer terughoudend met het adviseren tot volledige ontoerekeningsvatbaarverklaring van verdachten.

²¹ De regeling die het mogelijk maakte dat een veroordeelde met een psychische stoornis reeds na ommekomst van één derde van de hem opgelegde gevangenisstraf de noodzakelijke behandeling in een TBS-kliniek kon ondergaan.

²² Bedoeld zal zijn: *derde lid*.

geven van openheid van zaken door een lid van een criminele bende. In het eerste voorbeeld zal toch tenminste sprake moeten zijn van het gegeven, dat de dader door feit of gevolgen getroffen moet zijn (bijv. ernstig gewond raken bij zijn heldhaftige reddingspoging uit het door hem zelf veroorzaakte gevaar). Ten aanzien van het tweede voorbeeld is de NVvR van oordeel, dat hier de speciale regeling van art. 44a Sr voorrang heeft. De memorie van toelichting zou tenminste dienen aan te geven hoe de beide wettelijke regelingen zich tot elkaar verhouden.

3.3 Strafrecht voor minderjarigen

De NVvR kan instemmen met de keuze, dat het nieuwe stelsel niet zal gelden ten aanzien van minderjarigen, óók niet als op hen het strafrecht voor meerderjarigen wordt toegepast. De NVvR gaat er daarbij van uit, dat de recidiveregeling óók niet van toepassing is als voor het oude feit, met toepassing van artikel 77b Sr, aan een minderjarige gevangenisstraf is opgelegd.

3.4 Financiële en organisatorische gevolgen

Anders dan in de memorie van toelichting wordt verondersteld zal, naar het oordeel van de NVvR, van dit wetsvoorstel wel degelijk een -soms aanzienlijke- werklastverzwaring zijn te verwachten. Door de verdediging van een verdachte, die met een zo aanzienlijke strafdreiging wordt geconfronteerd, zal alles op alles worden gezet om daaraan te ontkomen.

Onder 3.2.1 merkte de NVvR al op, dat het criterium "ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit" naar verwachting tot een aanzienlijke hoeveelheid jurisprudentie zal leiden.

Daarnaast mag worden verwacht dat de verdediging er alles aan zal doen om aannemelijk te maken, dat bestraffing met de wettelijke minimumstraf in het voorliggende geval tot een onbillijkheid van zwaarwegende aard zal leiden.

Ook het mede in aanmerking nemen en vertalen (in zowel feitelijke als in juridische²³ zin) van buitenlandse uitspraken zal werklastverhogend werken.

Een en ander komt bovenop de -in de memorie van toelichting onderkende maar niet geconcretiseerde- "substantiële" financiële en organisatorische gevolgen voor het gevangeniswezen.

3.5 Opmerkingen van meer technische aard

3.5.1 Wijziging van art. 9a Sr

De NVvR is van oordeel dat hier een voorziening wordt getroffen voor een situatie, die zich in de praktijk niet zal voordoen, danwel reeds door artikel 43d Sr -hoe restrictief ook geformuleerd- zal worden bestreken.

3.5.2 Artikel 43c

- Het is de NVvR niet duidelijk, waarom vier categorieën worden onderscheiden en uitgeschreven en niet wordt volstaan met een algemene formule (zoals: *ten minste de helft van de op het misdrijf naar de wettelijke omschrijving gestelde maximale gevangenisstraf*).

In dit verband wijst de NVvR erop dat in de memorie van toelichting (p. 25) ten aanzien van "15-jaarsdelicten" ten onrechte wordt gesproken van een minimumstraf voor de duur van acht jaar, waar in de wettekst zeven jaar en zes maanden staat.

²³ De buitenlandse uitspraak zal nogal eens moeten worden geïnterpreteerd ("sinngemäße Umstellung").

- Het is de NVvR niet duidelijk, wat precies wordt bedoeld met de verlenging van de 10-jaarsperiode met "de tijd waarin de veroordeelde rechtens zijn vrijheid is ontnomen". De NVvR neemt aan dat bedoeld wordt op de tenuitvoerlegging van de voor de oude zaak opgelegde gevangenisstraf²⁴ en niet op iedere vrijheidsbeneming, uit welken hoofde dan ook, zoals vervangende hechtenis voor geldboetes of gijzeling op grond van de WAHV. Dit punt ware in de memorie van toelichting nader te bespreken.

3.5.3 Artikel 43d

De NVvR is van oordeel dat bij de bepaling van de strafmaat door de rechter tevens rekening moet kunnen worden gehouden met omstandigheden die zich vooraf aan het begaan van het misdrijf hebben voorgedaan.

3.5.4 Artikel 43e

Waar artikel 38, *tweede lid* Sr niet van toepassing wordt verklaard zal bedoeld zijn: artikel 38, *derde lid* Sr.

3.5.5 Artikel 43f

De NVvR neemt aan dat de desbetreffende staat al lid van de EU moet zijn op het moment dat die buitenlandse uitspraak onherroepelijk wordt. In de memorie van toelichting ware hier aandacht aan te besteden.

3.5.6 Wijziging van artikel 78c Sr

Het nut van deze toevoeging is niet aanstonds duidelijk.

3.5.7 Overgangsrecht

De NVvR kan zich vinden in de formulering van het overgangsrecht.

4. Conclusie

De NVvR staat bijzonder kritisch tegenover het voorliggende wetsvoorstel. Het betekent een rigoureuze systeembreuk, terwijl de noodzaak niet is aangetoond en de gekozen oplossing ondeugdelijk is en negatieve effecten kan hebben.

De NVvR adviseert U het wetsvoorstel niet in te dienen en eerst deugdelijk te onderzoeken, of daadwerkelijk sprake is van enig verondersteld "straftekort". De NVvR is bereid mee te denken over opzet en uitvoering van een dergelijk onderzoek en zal graag haar medewerking aan een en ander verlenen.

²⁴ Gezien het op p. 33 van de memorie van toelichting gestelde.

Namens het bestuur van de
Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,

R.F.B. van Zutphen
voorzitter